

Отже, згідно з чинним законодавством категорії «валютні операції» і «торгівля валютними цінностями» співвідносяться як ціле і частина, оскільки торгівля валютними цінностями виділяється як складова валютних операцій.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про валюту і валютні цінності: Закон України від 21.06.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 30. ст. 239.
2. Про доступ до діяльності кредитних організацій і пруденційний нагляд за діяльністю кредитних організацій та інвестиційних компаній: Директива 2013/36/EU. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 01.01.2015. 002.001. 155.
3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів: наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 №193. *Офіційний вісник України*. 2000. №34. Ст. 1474.
4. Смірнова І.В., Смірнова Н.В. Вплив зміни валютних курсів на фінансову звітність: аналіз закордонного та вітчизняного досвіду. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2014. № 2(1). С. 127-133.
5. Галещук Г.М. Облік і аналіз операцій в іноземній валюті: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Тернопіль, 2015. 22 с.
6. Пруський О.С. Організація діяльності комерційних банків на валютному ринку України Облік і аналіз операцій в іноземній валюті: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01. Тернопіль, 2006. 23 с.
7. Костюченко О.А. Поняття та класифікація валютних операцій. *Вісник Академії адвокатури України*. 2008. Випуск 11. С. 37-42.
8. Філіпенко Т.В. Механізм державного управління валютним ринком України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. управ-ня: 25.00.02. Донецьк, 2011. 39 с.
9. Костенко Р.В. Формування у майбутніх економістів знань про валютний ринок та біржові валютні операції у процесі професійної підготовки. *Економіка харчової промисловості*. 2010. № 4. С. 30-32.

**К.Б. Попович,**

асистент кафедри господарського права,  
юридичний факультет,

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород

### **ЮРИСДИКЦІЯ У СПРАВАХ ЩОДО ТРАНСКОРДОННОЇ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ**

Глобальні виклики сучасності, що стають причиною негативних наслідків для економічної діяльності суб'єктів господарювання, зокрема, настання їх неплатоспроможності в межах територіальних юрисдикцій різних держав, дедалі більше актуалізують необхідність досліджень провідного

досвіду правового регулювання неплатоспроможності. Метою таких досліджень є пошук нових та ефективних підходів щодо якісного прийняття рішень компетентними суб'єктами у відповідній сфері на внутрішньодержавному рівні. Окрім того, конституційні положення щодо європейського вектору розвитку Української держави та виконання міжнародних зобов'язань за Угодою про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом у частині гармонізації господарського (економічного) законодавства, формують нагальну потребу запровадження найбільш адаптивної до європейських правових норм моделі українського законодавства з питань неплатоспроможності.

Наднаціональне регулювання (у розумінні цієї статті – це впорядкування господарських та цивільних правовідносин уповноваженими органами влади Європейського Союзу за допомогою приписів права Європейського Союзу) правових відносин, які виникають у зв'язку із невиконанням, несвоєчасним виконанням або імовірністю настання невиконання чи несвоєчасного виконання договірних (грошових) зобов'язань, що матиме за наслідок неплатоспроможність, передусім спрямоване на процесуальні відносини транскордонного (транскордонний (англ. – *cross-border*, нім. – *grenzüberschreitend*, франц. – *transfrontalière*) у розумінні цієї статті визначається як такий, що має за наслідки перетин кордону незалежно від прилеглих чи наближеності кордонів держав один до одного, та існує у межах двох або більше юрисдикцій) характеру. На сьогоднішній день, у цій сфері одним (та поки єдиним) із ключових законодавчих актів наднаціонального рівня прийняття, є Регламент (ЄС) 2015/848 Європейського Парламенту та Ради «Про судочинство у справах щодо неплатоспроможності» (далі Регламент 2015/848), метою якого є запобігання «туризму неплатоспроможності» [1, с. 100], а також попередження негативних впливів на впорядковане функціонування внутрішнього ринку, підвищення ефективності та дієвості судочинства у справах щодо транскордонної неплатоспроможності, координація судових проваджень, визнання рішень судів [2] та усунення інших колізій у справах щодо транскордонної неплатоспроможності.

Цим правовим актом, зокрема, врегульовано наступні основні аспекти:

- який суд наділяється компетенцією стосовно відкриття провадження у справах щодо неплатоспроможності;
- яке національне право повинно бути застосоване та
- визнання рішення судів, коли товариство (компанія), підприємець (торгівець) або фізична особа набуває статусу неплатоспроможного(ї) [3].

Відповідаючи на запитання щодо визначення юрисдикції суду та до якого суду звертатись із клопотанням про відкриття провадження у справі щодо транскордонної неплатоспроможності, передусім, варто звернути увагу на встановлені Регламентом 2015/848 типи (види) проваджень у справах щодо транскордонної неплатоспроможності, про відкриття яких може бути

подане клопотання, та категорії боржників, щодо яких може бути відкрите провадження у відповідних справах.

Враховуючи положення Регламенту 2015/848, боржників можна поділити на наступні основні групи суб'єктів неплатоспроможності, щодо яких може бути подане клопотання про відкриття провадження:

- товариства (компанії) або юридичні особи;
- фізичні особи, які здійснюють незалежну ремісничу або професійну діяльність та
- (інші) фізичні особи [2].

Разом з тим, правовими приписами цього законодавчого акту також регламентовані категорії боржників, які можуть бути допущені до провадження у справі щодо неплатоспроможності з огляду на їх правосуб'єктність. Передумови щодо визначення таких категорій боржників підлягають врегулюванню згідно із національним правом держави-учасниці, в межах юрисдикції якої відкривається провадження у справі щодо неплатоспроможності (ст. 7(2)) [2].

Додатково Регламентом 2015/848 також визначається окрема категорія боржників (*debtors in possession* – боржник із особистим управлінням (*перекл. автора*)), щодо яких відкрите провадження у справі щодо неплатоспроможності, в рамках якого не є обов'язковими призначення керуючого або повноцінна передача прав та обов'язків керуючому майном боржника, та у процесі якого боржник при цьому повністю або щонайменше частково зберігає контроль над його майном та діяльністю (справами) (ст. 2(3)). Правовий статус боржника із особистим управлінням практично прирівнюється (у межах допустимого) до статусу керуючого у справах щодо неплатоспроможності, зокрема, у справах щодо неплатоспроможності стосовно майна членів групи підприємств (ст. 76) [2].

Повертаючись до питання щодо визначення юрисдикції у справах щодо неплатоспроможності в межах наднаціонального правопорядку Європейського Союзу, варто виокремити види проваджень у справах щодо неплатоспроможності, передбачені положеннями Регламенту 2015/848. Обмежуючись можливістю сформулювати наступні види проваджень за окремими категоріями, провадження у справах щодо транскордонної неплатоспроможності у системі права Європейського Союзу можна поділити, зокрема, на наступні: головне провадження (а); вторинне провадження (б); територіальне (особливе) провадження (в); провадження у справах щодо неплатоспроможності стосовно майна членів групи підприємств (г); координаційно-групове провадження (г).

Головним провадженням у справах щодо неплатоспроможності згідно із Регламентом 2015/848 визначається провадження у справах щодо неплатоспроможності, яке відкривається компетентними судами (судом у розумінні Регламенту 2015/848 є орган юстиції або будь-яка інший орган (установа), який наділений повноваженнями відкривати провадження у справах щодо неплатоспроможності, підтверджувати відкриття такого

провадження або приймати рішення у рамках цього провадження (ст. 2(6)) [2]) держави-учасниці, в межах юрисдикції якої боржник має центр його основних інтересів (далі ЦОІ) (ст. 3(1)) [2]. У свою чергу, ЦОІ є спільною ознакою та фундаментальним аргументом для відкриття головного провадження щодо всіх категорій боржників, та встановлюється як «місце, де боржник здійснює звичне управління його інтересами та яке є відомим для третіх сторін» (ст. 3(1)) [2]. Попри це, суди держав-учасниць, в межах юрисдикції яких боржник не має ЦОІ, є повноважними відкривати провадження проти боржника, лише за умови, що боржник має організацію (у розумінні Регламенту 2015/848 «організацією») є будь-яке місце діяльності, де боржник здійснює або здійснював упродовж тримісячного періоду до подання клопотання про відкриття провадження у справах щодо неплатоспроможності економічну діяльність не тимчасового типу із залученням людей та майна (ст. 2(10)) [2]) в межах території цих держав. Наслідки прийнятих рішень в рамках цього провадження обмежуються юрисдикцією держави-учасниці, в якій знаходиться майно боржника (ст. 3(2)), а також забороняється піддавати їх сумніву в іншій державі-учасниці (ст. 20(2)) [2].

Вторинним провадженням у справах щодо неплатоспроможності стає будь-яке провадження у справах щодо неплатоспроможності після моменту відкриття головного провадження у відповідних справах. Однією із цілей встановлення такої категорії проваджень, стала необхідність захисту локальних кредиторів (локальним кредитором є кредитор, вимоги проти боржника якого виникли із або у зв'язку із функціонуванням організації в іншій державі-учасниці, ніж в державі-учасниці, в якій знаходиться ЦОІ (ст. 2(11)) [2]) [4, с. 229].

Територіальне (особливе) провадження у справах щодо транскордонної неплатоспроможності (до моменту відкриття головного провадження у таких справах) повинне відповідати передумовам його відкриття. Зокрема, якщо згідно із національним правом держави-учасниці, в межах юрисдикції якої знаходиться ЦОІ боржника, не може бути відкрите головне провадження у справі щодо неплатоспроможності, то відкривається територіальне (особливе) провадження у відповідних справах. Таке провадження відкривається також у разі подання клопотання локальним кредитором держави-учасниці, в якій подається таке клопотання про відкриття територіального (особливого) провадження, або органом, уповноваженим для подання клопотання про відкриття такого провадження згідно із національним правом держави-учасниці, в якій знаходиться організація боржника (ст. 3(4)) [2]. Після відкриття головного провадження у справі щодо неплатоспроможності, територіальне (особливе) провадження набуває статусу вторинного провадження у справах щодо неплатоспроможності.

Тлумачення категорій проваджень у справах щодо неплатоспроможності стосовно майна членів групи підприємств та

координаційно-групового провадження Регламентом 2015/848 не встановлюється. Разом з тим, відкриття координаційно-групового провадження може відбуватись за клопотанням керуючого, призначеного у провадженні у справах щодо неплатоспроможності стосовно майна члена групи підприємств, до будь-якого суду, що є компетентним для провадження у справі щодо неплатоспроможності члена групи підприємств (ст. 61(1)). Окрім того, приписами цього правового акту затверджене «правило пріоритетності», згідно з яким, у разі звернення із клопотанням про відкриття координаційно-групового провадження до судів різних держав-учасниць, суди, клопотання до яких надійшло пізніше, оголошують себе такими, що знаходяться поза межами юрисдикції, на користь суду, до якого клопотання надійшло раніше (ст. 62) [2].

Як тільки рішення про відкриття провадження у справі щодо неплатоспроможності набуває законної сили в одній державі-учасниці, воно визнається усіма державами-учасницями з однаковими наслідками та без додаткових формальностей [3].

З огляду на вищезазначене та погоджуючись із думкою проф. О. Бірюкова [5], у подальшому процесі реформування українського законодавства з питань неплатоспроможності, зокрема, в частині розширення механізмів та інструментарію застосування правового інституту транскордонної неплатоспроможності, національними правовими приписами, враховуючи ефективну європейську та світову практику, потрібно регламентувати чітку уніфікацію щодо застосування термінології інституту транскордонної неплатоспроможності, сформувати коло учасників відповідних господарських процесуально-правових відносин та дипломатичних засобами досягати укладення якісних двосторонніх угод у сфері визнання та виконання судових рішень, а також про судову допомогу та співпрацю у господарських справах.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Mankowski P. The European World of Insolvency Tourism: Renewed, But Still Brave? // *Netherlands International Law Review*, 2017. Т. 64. №. 1. P. 95-114.
2. Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings. *OJ. L 141*. 5.6.2015. P. 19-72. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32015R0848>
3. Wirksame Vorschriften für grenzüberschreitende Insolvenzverfahren in der EU. Die Zusammenfassung der wichtigsten Punkte. *Amt für Veröffentlichungen*, 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/de/LSU/?uri=CELEX:32015R0848&qid=1475248453554>
4. Fierbințeanu G., Nemeș V. A NEW APPROACH IN CROSS BORDER CASES-REGULATION (EU) NO 2015/848 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL OF 20 MAY 2015 ON INSOLVENCY

PROCEEDINGS (RECAST)? *Challenges of the Knowledge Society*. 2017. P. 227-233.

5. Бірюков О. Транскордонні банкрутства в законодавстві України. Доповідь від 3/10/2014 р. *Офіційний сайт ГО «Асоціація правників України»*. URL: [https://uba.ua/documents/doc/oleksandr\\_biryukov\\_sudovyyu.pdf](https://uba.ua/documents/doc/oleksandr_biryukov_sudovyyu.pdf)

**А.Є. Рудковський,**  
аспірант кафедри господарського права та господарського процесу  
Інституту права Київського національного університету  
імені Тараса Шевченка, м. Київ

## **САМОРЕГУЛЮВАННЯ У СТРАХОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЯДЕРНОГО СТРАХОВОГО ПУЛУ УКРАЇНИ ЯК ШЛЯХ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ РИЗИКІВ ПОВ'ЯЗАНИХ З ЯДЕРНОЮ ШКОДОЮ**

**Постановка проблеми.** Станом на сьогодні, доволі актуальним питанням щодо стану ядерної енергетики у нашій державі. Україна була однією із провідних країн не тільки у складі СРСР але й у всьому світі у питаннях пов'язаних з ядерним паливом та й загалом енергетичними аспектами. Говорячи про ринок страхування станом на сьогодні актуально згадати трагічні події минулих років котрим понад 34 роки. А саме мова йде про трагедію на Чорнобильській атомній електростанції, коли 26 квітня 1986 року відбувся вибух на 4 енергоблоці.

Дана подія сколихнула цілу світову спільноту та змусила задіяти багато людських ресурсів на подолання жахливих наслідків, котрі в подальші роки спровокують величезну кількість захворювань та летальних випадків серед населення багатьох країн учасниць на той час СРСР.

**Аналіз останніх робіт та публікацій.** Під час написання даних тез було здійснено аналіз та приділено увагу до думок таких науковців-практиків як Л.О. Афанасьєва, Н.Б. Пацурії, О.В. Сушик та досліджено стан нормативної бази.

**Мета дослідження.** Метою цього дослідження було врахувати ряд переваг такого виду саморегулювальної страхової організації як Ядерний страховий пул. Визначити роль та місце та призначення даної організації у ринку страхових послуг. Дослідити сучасний стан, принципи та стандарти праці міжнародних партнерів. Визначити переваги таких об'єднань та користь для економічної складової держави. Дослідити сучасний стан нормативної бази та зазначити рекомендації стосовно публічної звітності та інформованості населення стосовно питань котрі пов'язані з ядерною енергетикою, оскільки це досить болюче питання для українського населення.

**Виклад основного матеріалу.** Одним із важливих питань постало вирішення покриття збитків та наслідків, які були спричиненні жахливою